

on i žalovaný předpokládali, že budou svým časem vykonány. Ustanovení § 1154 obč. zák., že mzdu zaplatiti jest po výkonu služeb, není-li nic jiného umluveno, připouští zřejmě ujednání takové; nedojde-li k výkonu služeb, za které byla mzda předem zaplácena, přísluší zaměstnavateli žaloba o vrácení oné mzdy, pokud jsou zde podmínky § 1435 obč. zák. Poněvadž podle skutkových zjištění, obsažených v rozsudku soudu odvolacího, Karel N. obdržel zálohu v době do 24. května 1919, tedy přede dnem 25. května 1919 jako dnem doručení soudního usnesení o zabavení a příkázání k vybrání pohledávek, příslušejících Karlu N—ovi proti žalovanému, usnesení toto a platební záповěď v něm obsažená nevztahují se na ony zálohy (třetí odstavec § 294 ex. ř.) a práva žalobcova nejsou zkrácena tím, že soud odvolací nevzal za základ výpočtu pohledávky žalobcovy proti žalovanému celou mzdu Karla N—a, nýbrž toliko zbytek její po srážce oněch záloh. Mínění dovolatelovo, že žalovaný měl jen nárok ze zápůjčky proti N—ovi a že nárok dovolatelův ze soudního usnesení exekučního má přednost před oním nárokem, spočívajícím pouze na soukromé úmluvě, jest mylné a závěry, v dovolacím spise z něho vyvozené, jsou nesprávné.

#### Čís. 486.

##### **Důvod dědické nehodnosti dle § 543 obč. zák.**

**Netřeba, by tento důvod zjištěn byl odsuzujícím výrokem trestního soudu. Stačí i zjištění ve sporu civilním a doznání před soudem, třebaš jiným, než procesním soudem v rozepři o nehodnost dědití. Důvod dědické nehodnosti není vyloučen tím, že pořizovatelův manžel o cizoložném poměru věděl anebo dokonce k němu přivolil.**

(Rozh. ze dne 13. dubna 1920, Rv I 180/20.)

Závěti ze dne 7. prosince 1917 ustanovil zůstavitel universální dědičkou svou hospodyní, s níž žil v cizoložném poměru jak za trvání svého manželství, v listopadu 1917 rozloučeného, tak i po té, jakž táž před soudem doznala v řízení, jímž byl zůstavitel v únoru 1918 zbaven svéprávnosti. Po zůstavitelově smrti v červnu 1918 přihlásila se hospodyně k pozůstalosti ze závěti; přihláška její byla přijata. Zákonní dědicové byli k dolíčení neplatnosti poukázáni na pořad práva. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. **Důvody:** Žalující strana odporuje platnosti posledního pořizení ze dne 7. prosince 1917 z důvodu, že universální dědička jest ve smyslu § 543 obč. zák. z dědického práva ze závěti vyloučena, ježto se dopustila se zůstavitelem cizoložství, jak sama před soudem v řízení o zbavení svéprávnosti zůstavitele doznala, tvrdíc, že cizoložný styk se zůstavitelem se dál za vědomí a souhlasu jeho manželky. Leč souhlasem tímto se na nezákonnosti poměru ničeho nemění, neboť vedle práv manželky dotčena cizoložstvím veřejná mravopoctnost (§§ 500 a 502 tr. zák.) a to jest pravým důvodem nehodnosti dědice z poslední vůle dle § 543 obč. zák. Souhlasem manželky nemohou ostatně trpěti práva ostatních zákonných dědiců. Na důvodu § 543 obč. zák. nemění se ničeho tím, zda cizoložství za života zůstavitele bylo prokázáno čili nic, neboť žalobní právo trestní pro přestupek § 502 tr. z. jest dle § 503

tr. zák. vyhrazeno uražené straně manželské. Poněvadž z uvedeného důvodu jest neplatnost závěti ve smyslu § 543 obč. zák. prokázána, a jelikož ustanovení toto převzal také zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. státu Československého v § 25, odstavec druhý, vyhověl soudní dvůr oprávněné žalobě. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Proti právnímu názoru soudu první stolice namítá žalovaná: 1. že nehodnost k dědictví po rozumu § 543 obč. zák. pro cizoložství podmíněna je trestním odsuzujícím nálezem, 2. že, kdyby i nebylo zapotřebí trestního nálezu, musela by býti nehodnost zjištěna výslovným doznáním ve sporu samém dle ustanovení § 266 c. ř. s., nebo by doznání takové mohlo se také nejvýše státi před soudem pozůstalostním, 3. že tu není důvodu § 543 obč. zák., ježto manželka zůstavitele k cizoložnému poměru svolila, 4. a že konečně výklad soudu prvního nelze uvésti v soulad s dnešními mravními názory a zejména s novým manželským právem. Jde tedy především o výklad ustanovení § 543 obč. zák. Zákon v § 543 obč. zák. stanoví, že »osoby, které se u soudu přiznaly, nebo byly usvědčeny, že spáchaly cizoložství, nebo krevní smilstvo, nemohou sobě navzájem ničeho zůstaviti posledním pořízením«. ad 1. Zákon liší tedy dva případy průkazu cizoložství: jednak doznání osoby, která se cizoložství dopustila, jednak usvědčení její z cizoložství. Usvědčení státi se může ovšem buď výrokem soudce trestního nebo tak, jak civilní řád soudní předepisuje pro průkaz skutečnosti, pro spor rozhodné. Není tedy správný názor odvolatelky, že cizoložství, má-li býti důvodem pro vyloučení z dědictví dle § 543 obč. zák., zjištěno býti musí trestním rozsudkem. Dle výslovného ustanovení zákona cizoložství zjištěno býti může i doznáním na soudě. ad 2. Pokud doznání se týče, mluví zákon všeobecně o doznání před soudem. Není tedy nutno, by doznání stalo se výlučně jen před soudem procesním způsobem, v § 266 c. ř. s. předepsaným, nýbrž postačuje, když doznání stane se i před soudem jiným, buď pozůstalostním, nebo opatrovnickým, jak stalo se v tomto případě. ad 3. Nelze přisvědčiti náhledu odvolatelky, že tu není důvodu § 543 obč. zák., když cizoložný poměr udržován byl s vědomím ba i se svolením manželky zůstavitele. Vždyť úmyslem zákona zajisté bylo zameziti, by zůstavitel na újmu zákonných dědiců, k dědictví povolaných, zanechal jmění poslední vůlí takovým osobám, s nimiž spáchal cizoložství. Nemohou-li zákonní dědicové zbaveni býti tohoto práva ani vůlí zůstavitele, tím méně může se tak státi vůlí manželky jeho, totiž jejím svolením k udržování poměru cizoložného. ad 4. Mylné je tvrzení odvolatelky, že by dnešní mravní nazírání na svazek manželský bylo jiné než to, které ustanovením § 543 obč. zák. bylo vysloveno, neboť zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy manželské, o rozluce a o překážkách manželství, ponechal ustanovení § 543 obč. zák., jak již první soud správně uvedl, v platnosti s tím dodatkem v § 25 odstavec druhý, že »dědická nezpůsobilost, ustanovená jako následek cizoložství v § 543 obč. zák. jen tehdy pomíjí, jestliže ti, kdo se soudně doznali k cizoložství, nebo z něho byli usvědčeni, stanou se manžely«. Předpokladu toho však v tomto případě není. Z toho, co uvedeno, plyne, že soud první stolice správně vyloučil ustanovení § 543 obč. zák.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

## D ů v o d y.

Podle § 543 obč. zák. jsou osoby, které se u soudu přiznaly, nebo byly usvědčeny, že spáchaly cizoložství neb krevní smilstvo, vyloučeny z práva, z poslední vůle po sobě děditi. Již z toho, že toto zákonné ustanovení rozlišuje soudní doznání cizoložství a usvědčení z něho, jde na jevo, že soudní doznání cizoložství, které dědic, v poslední vůli zůstavitelově ustanovený, se zůstavitelem spáchal, stačí k opodstatnění vylučujícího důvodu, označeného v § 543 obč. zák., a že netřeba, by osoby tyto ze spáchaného cizoložství ještě jiným způsobem usvědčeny byly. Z toho však plyne také, že je nesprávným právní názor dovolatelky, že cizoložství, má-li tvořiti vylučovací důvod § 543 obč. zák., může býti zjištěno jen výrokem soudu trestního; vždyť zákon nevyžaduje v § 543 obč. zák., že dotyčné osoby vždy z cizoložství usvědčeny býti musí, a dokonce ne, že byly uznány vinnými cizoložstvím, jak to vyžaduje § 109 obč. zák.; dle zákona stačí k opodstatnění vylučovacího důvodu § 543 obč. zák. již sama o sobě okolnost, že se osoby, tam jmenované, k cizoložství u soudu přiznaly. Při tom nepřichází v úvahu v první řadě snad toliko řízení trestní, poněvadž v době, kdy vydán byl všeobecný občanský zákoník, stíhání cizoložství ku příslušnosti soudu vůbec nepřináleželo, neboť příslušnými byly tenkrát úřady politické; doznání u soudu v § 543 obč. zák. zmíněné má na zřeteli katexochen doznání před soudem civilním a sice prosté doznání, nikoliv snad doznání v technickém smyslu § 107 tehdá platného c. ř. s., patentu ze dne 1. května 1781, č. 13 sb. zák. soud., poněvadž právě v těch nejdůležitějších případech, kde otázka cizoložství přicházela pro soudní řízení v úvahu, doznání nečinilo další důkaz zbytečným. Tak tomu bylo při rozluce manželství pro cizoložství, poněvadž zde platila zásada vyšetřovací, a tak tomu bylo při sporu o oduznání manželského původu dítěte, zrozeného z cizoložného poměru, poněvadž zde dle § 158 obč. zák. doznání matky o sobě nepostačovalo, by dítě zbavilo práv manželského původu. Mluví-li proto zákon v § 543 obč. zák. o soudním doznání, má na zřeteli pouze ten případ, že osoby, tam jmenované, znají se k cizoložství před soudem, tedy v plném vědomí dosahu a závažnosti tohoto svého projevu. Jest zde též případ jako při formalitách smluv na př. slibu darovacího, kde záp. hal. obč. zák. odůvodňuje takto nutnost zvláštních obřadností pro slib darovací slovy »um den Verdacht der einer rechtswidrigen Verleitung auszuschliessen«. Poněvadž nezpůsobilost, děditi z poslední vůle, v § 543 obč. zák. zmíněná, jest právním následkem nedovoleného jednání, totiž poměru cizoložného se zůstavitelem, nemůže býti zrušena ani tím, že manželka zůstavitelova k cizoložnému poměru svolila neb o něm věděla. Odvolává-li se žalovaná na to, že nárok na dodržování manželské věrnosti tu nebyl, když manželství mezi zůstavitelem a jeho manželkou bylo soudně od stolu a lože rozvedeno, dlužno naproti tomu uvést, že rozvod manželství povolen byl teprve usnesením ze dne 30. listopadu 1917, kdežto cizoložný poměr žalované se zůstavitelem trval, jak z doznání jejího vysvítá, již více let před rozvodem. Poněvadž pak závazek k věrnosti jest podstatou svazku manželského, jak zřejmě uvádí § 89 a § 90 obč. zák., nelze s důvodem tvrditi, že tu závazku k věrnosti manželské před rozvodem nebylo. V ostatním poukazuje se ku správným v podstatě důvodům naříkaného rozsudku.